

ZORGZAAM

ERFGOED

M
DG
/ / /
Museum
Dr. Guislain
Gent

KU LEUVEN

Vlaanderen
verbeelding werkt

Samenwerking tussen archief en museum

- KADOC-KU Leuven
- Museum Dr. Guislain

→ Twee medewerkers

KADOC-KU Leuven (Leuven)

Museum dr. Guislain (Gent)

Resultaat van de workshops i.s.m. GI De Zande o.b.v. de glasplaatcollectie.

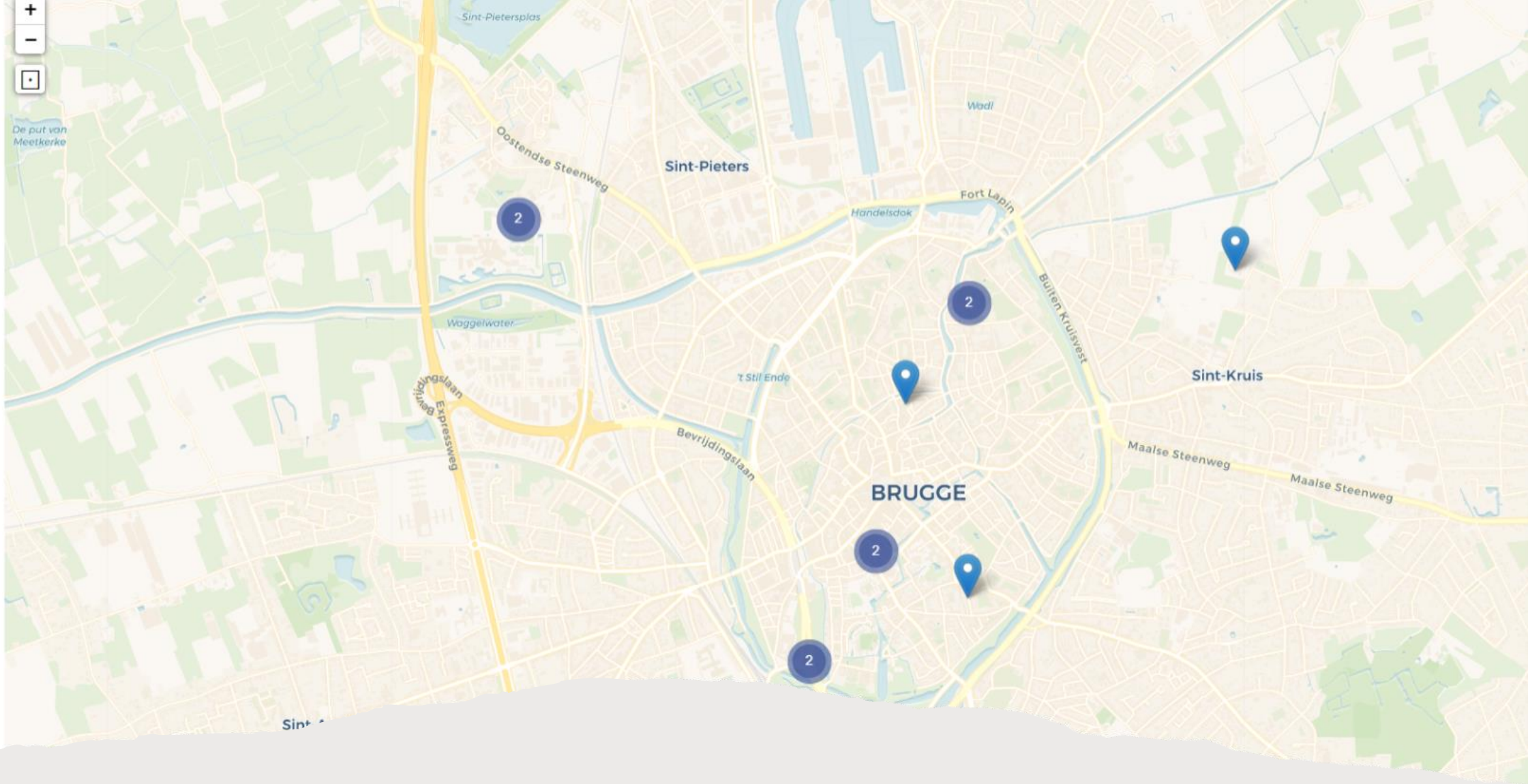
Dubbel Doel

- Zorg voor erfgoed
- Erfgoed voor zorg

ZORGZAAM (MET) ERFGOED

- Coördinatie: KADOC-KU Leuven en Museum Dr. Guislain
- Breed aantal **partners** in stuur- en klankbordgroepen (erfgoed, zorg, onderzoek, onderwijs)
- Over **divers erfgoed** (archieff, objecten, publicaties, immaterieel)
- **Timing:** 2021-2023
- **3 fasen:**
 - I. Identificatie (2021-2022)
 - II. Kennis- en expertiseopbouw (2021-2023)
 - III. Kennis- en expertisedeling (najaar 2023)

FASE I: identificatie

www.zorgerfgoed.be

FASE I: Enkele conclusies

- Veel “**verborgen erfgoed**” in zorg- en welzijnsorganisaties
- Nood aan een groter **erfgoedbewustzijn** in de zorgsector
 - Waarde van hun collecties
 - Informeren over (wettelijke) mogelijkheden en beperkingen (bijv. bewaartermijnen en privacy)
 - Historisch erfgoed versus *het erfgoed van morgen*
- Nood aan **handvaten** en een duidelijker kader voor bewaring en ontsluiting
- Nood aan **ondersteuning**

Eigen foto van de archiefzolder van UPC Sint-Kamillus (Bierbeek)

FASE II: Kennis- en expertiseopbouw

6 proeftuinen met tweeledig doel (zorg voor erfgoed – erfgoed voor zorg)

- Proeftuin 1: Collectie Beeldende Therapie van **UPC KU Leuven** (campus Kortenberg) - *psychiatrische zorg*
- Proeftuin 2: Iedereen Archivaris in Dienstverleningscentrum **de Triangel** (Lievegem) – *zorg voor mensen met een beperking*
- Proeftuin 3: Zorgverhalen en participatie in het **Hof Bladelin** (Brugge) - *ouderenzorg*
- Proeftuin 4: Privacygevoelig erfgoed van een fusie-instelling met **Asster** (Sint-Truiden) – *psychiatrische zorg*
- Proeftuin 5: Kind, gezin en immateriële cultuur i.s.m. **Kind en Gezin** (Antwerpen) – *kindzorg*
- Proeftuin 6: Erfgoed en nazorg in de jeugdhulp i.s.m. Gemeenschapsinstelling **De Zande** (Ruisselede, Wingene, Beernem) – *bijzondere jeugdzorg*

ZORG VOOR ERFGOED

Algemeen

I. Behoud en beheer

- In kaart brengen van het erfgoed
- Collectiebeschrijving
- Aanzet voor registratie / inventarisatie
- Opschonen en verpakken
- Advies over inrichten van een archiefruimte OF mogelijkheden tot herbestemming
- Borgen van immaterieel erfgoed
- Advies over privacywetgeving en bewaartermijnen > implicaties voor ontsluiting

II. Vrijwilligerswerking

- Opleiding voorzien (!)

ZORG VOOR ERFGOED

Enkele conclusies

- **Uitdagingen**

- Grote diversiteit aan instituten/organisaties en erfgoedcollecties
- Bedreigd door gebrek aan aandacht, expertise en recente fusie- en reorganisatiebewegingen
- “Roeien met de riemen die er zijn”
- Kennis van/over het erfgoed is bedreigd

- **Noden**

- Sensibilisering
- Middelen en mensen
- Opslagruimte of mogelijkheden tot herbestemming
- Concrete richtlijnen rond behoud en beheer, mogelijkheden tot ontsluiting en privacy

- Veel **potentieel** voor o.a. onderzoek, (inclusieve) projecten, enz.

→ Intersectorale uitwisseling/samenwerking moet aangemoedigd worden, want dit biedt kansen !

ERFGOED VOOR ZORG

Algemeen

- Actualiseren van het erfgoed: bewustwording van het belang en potentieel van erfgoed/ inschrijven in het grotere verhaal
- Activiteiten vertrekken vanuit het erfgoed en op maat van de deelnemers
- *Empowering* (succeservaring) en identiteitsvormend

Workshop storytelling met audiovisueel erfgoed in DVC De Triangel (2022)

ERFGOED VOOR ZORG

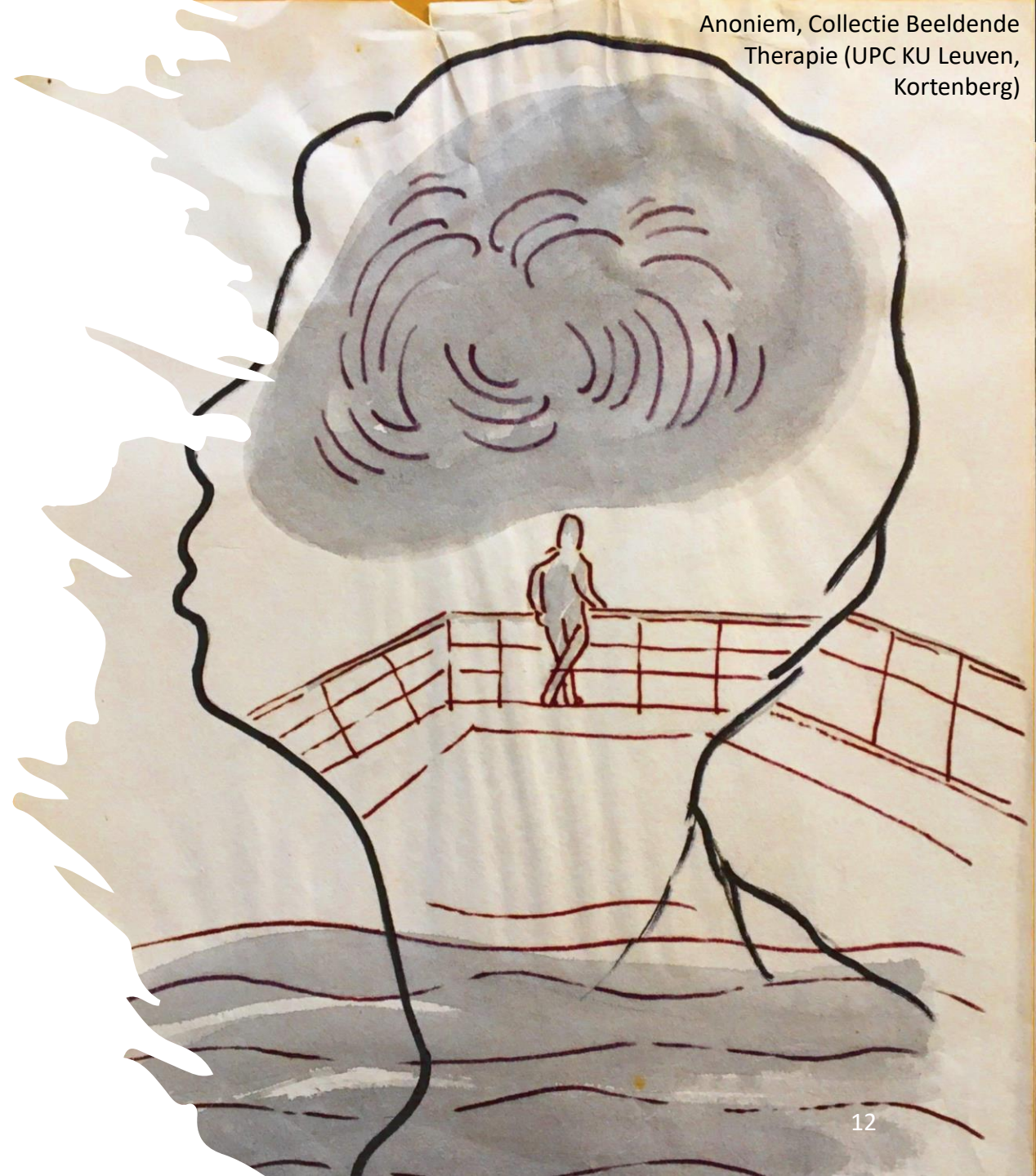
Conclusies

- Maatwerk en flexibiliteit zijn aangewezen
- Neem je tijd!
- Engagement vanuit de zorg- en cultuursector nodig voor een succesverhaal. Idee van het werk voor de zorgsector verlichten door interventies vanuit cultuur gaat niet altijd op
- Cultuur voor welzijn: potentieel om sociaal welzijn te verbeteren → denk kwalitatief, niet in kwantiteit

FASE III: Kennis- en expertisedeling

- Draaiboek met *good practices*
> www.zorgerfgoed.be

MEERWAARDEN VAN EEN SAMENWERKING

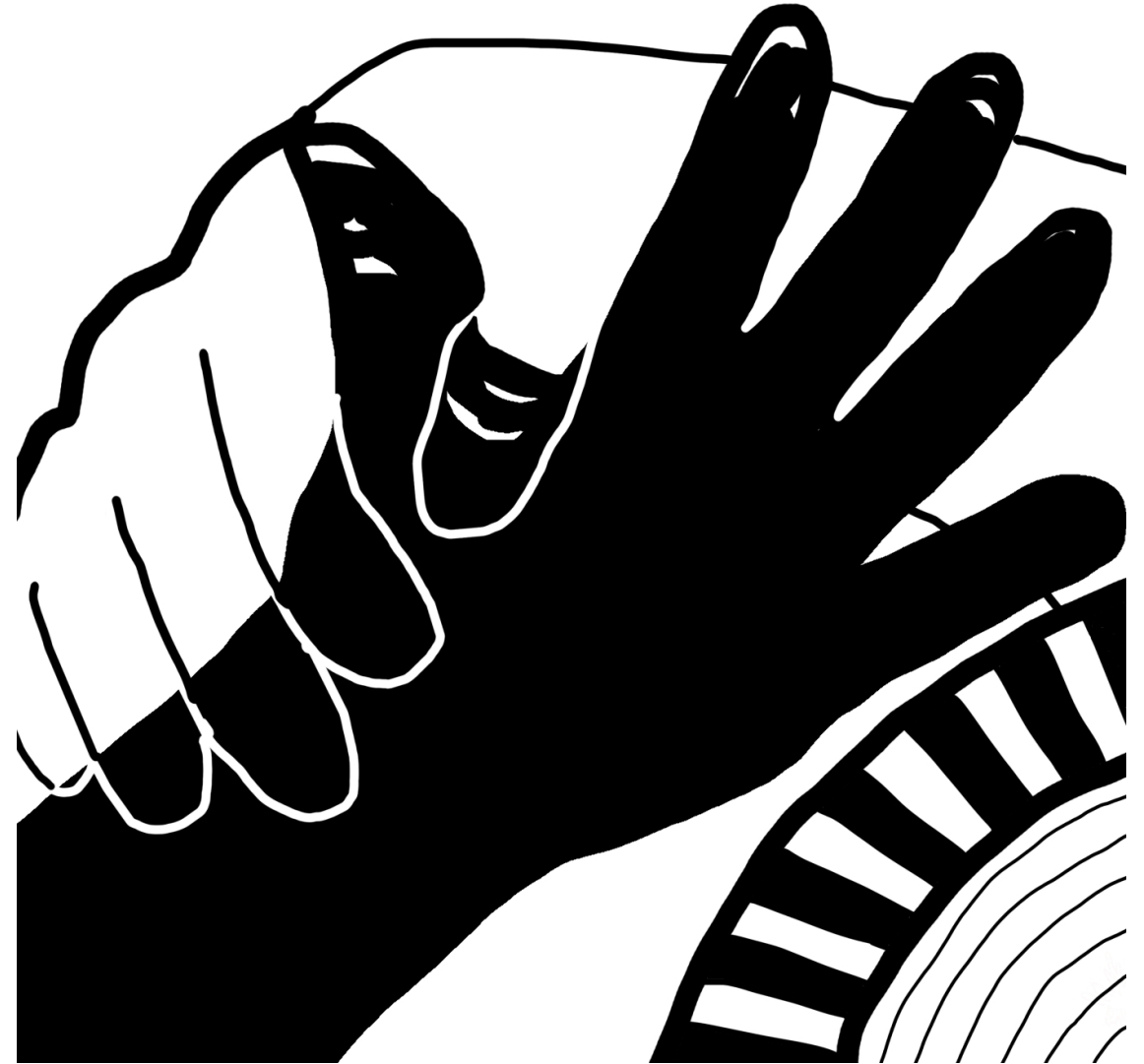
- Het maatschappelijk belang van erfgoed wordt meer onderstreept (sociaal, betrekken van gemeenschappen,...);
- Positieve invloed op het *stoffige* en statische imago van erfgoed;
- Aandacht voor erfgoed kan identiteitsvormend werken voor zorg- en welzijnsorganisaties (bewust worden van het eigen verleden en evoluties);
- Erfgoed kan *empowerend* werken voor individuen (identiteit, samenhang, educatief,...) en organisaties, cf. *disability* verenigingen in Vlaanderen;

Tekening door Cecilia G. (2022)

MEERWAARDEN VAN EEN SAMENWERKING

- Vanuit de erfgoedsector kunnen we enkele nodige richtlijnen en handvaten uitreiken aan de zorg- en welzijnssector inzake archiefbeheer en privacywetgeving. In Vlaanderen is er hiervoor geen duidelijk kader noch middelen voor de zorgsector;
- Een werking organiseren rond het erfgoed / verleden van een welzijnsorganisatie kan ervoor zorgen dat zij zelf beter de weg vinden naar hun verleden (én het ook gaan inzetten), als ook dat ze vragen van externen beter kunnen faciliteren (onderzoekers, patiënten en familie,...);
- Aan de slag gaan met het erfgoed (bijv. via creatieve workshops) opent deuren voor nieuwe invullingen / ideeën voor dagbesteding of bepaalde therapievormen. Erfgoed kan (moeilijke) gesprekken openen, een aanzet geven om een nieuwe vaardigheid te leren,...;
- Faciliteren van vrijwilligerswerking om bepaalde hiaten op te vullen;
- ...

Tekening door Cecilia G. (2022)

TOON

Landelijke Dienstverlenende Rol voor
Erfgoed, Zorg & Welzijn

Erfgoedproject is uitgerold in een
landelijke dienstverlening met
structurele subsidies van de Vlaamse
Overheid van 2024 t.e.m. 2028.

Actief met zorgarchief